

GADA BALVA

Brīvība. Uzņēmība. Kompetence.

*Uzņēmējdarbībā
visam ir savs
laiks un sava
vieta*

Egija Martinsonsone

Biznesa augstskola *Turība* piešķir atbalvojumu „Goda absolvents” septiņiem augstskolas absolventiem, tostarp arī Uzņēmējdarbības vadības fakultātes absolventei, SIA „Lat Eko Food” līdzīpašniecei un valdes priekšsēdētājai Egijai Martinsonai. E. Martinsonai piešķirts atbalvojums GODA ABSOLVENTS uzņēmējdarbībā.

Egija Martinsonsone ir mūsdienīgi domājoša uzņēmēja, kurai nav sveša ekoloģijas nozīme. Viņas uzņēmumā tiek ražota bioloģiska pārtika bērniem, turklāt tas šobrīd ir vienīgais bērnu pārtikas ražotājs Latvijā.

Pirms svinīgās balvu pasniegšanas ceremonijas aicinājām absolventi uz sarunu, lai uzzinātu viņas viedokli par studiju laiku, izglītības nozīmi karjeras attīstībā un pieredzi uzņēmējdarbībā.

Jau intervijas sākumā Egija Martinsonsone stāsta, ka par studijām Biznesa augstskolā *Turība* saglabājušās vislabākās atmiņas, un piebilst, ka daudz kas ir atkarīgs arī no paša studenta - no tā, cik katrs ir gatavs apgūt, ieguldīt savu darbu un praksē pielietot iegūto.

Kāpēc Jūs izvēlējāties studēt tieši Biznesa augstskolā *Turība*?

Manuprāt, toreiz nebija lielas izvēles, kur studēt uzņēmējdarbību. Es sāku studijas 1998. gadā, tie bija paši *Turības* pirmsākumi. Tolaik vēl pastāvēja zināma skepse attiecībā pret privātajām augstskolām. Bija zināmas bažas par to, kā tiks novērtēts augstskolas diploms, bet tajā pašā laikā studiju programma šķita ļoti saistoša un uzrunājoša.

Vai studijas apvienojāt ar darbu?

Jā, turklāt strādāšana bija viens no kritērijiem, kas palīdzēja izvēlēties *Turību*. Bija iespēja mācīties neklātienē, mācījos katru piekto nedēļu, pakārtoju tam darbus un studēju. Tas bija ļoti būtiski. Runājot par darbu, jāsaka, ka mans CV ir ļoti interesants, tajā ir tikai viens ieraksts. Līdz pašas uzņēmuma dibināšanai mana pirmā un vienīgā darbavieta ir tagadējā Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, agrāk slimnīca saucās „Gaiļezers”. 17 gadus nostrādāju slimnīcā kā personāla daļas vadītāja. Darba gaitas sāku 19 gadu vecumā, sākumā biju direktora sekretāre un tajā laikā uzsāku arī studijas *Turībā*. Pēc absolvēšanas sāku strādāt personāla daļā, saņēmu paaugstinājumu un biju vadītāja vietniece. Pēc studijām magistrantūrā kļuva par personāla daļas vadītāju, un šajā amatā nostrādāju 12 gadus. Personāla daļa bija atbildīga par 5,5 tūkstošiem darbinieku.

Kā Jūs vērtētu sevi kā vadītāju?

Kā vadītāja esmu ļoti prasīga. Reizēm šķiet, ka prasu par daudz, bet savādāk jau nevar panākt rezultātu. Gribu, lai mani darbinieki ir gudri, profesionāli, čakli un mērķtiecīgi. Un prieks, ka tas arī izdodas!

Kā pārtikas ražotājs es zinu - jo skaistāks produkts, jo lielāka varbūtība, ka tas nav dabisks.

Kā Jūs nonācāt līdz idejai par augļu un dārzeņu pārtikas ražošanu bērniem?

Tas ir pavisam cits, paralēls stāsts, kas saistīts ar mana dēla nākšanu pasaulē. Dēls piedzima pirms sešiem gadiem, un pusgada vecumā, kā jau visiem, bija nepieciešamība pēc bērnu pārtikas. Sāku skatīties, kas ir veikalos piedāvājumā. Tā kā esmu Latvijas produktu patriote, cenšos pirkt vietējo ražojumu un atbalstīt savas valsts ekonomiku. Meklēju arī Latvijā ražotu bērnu pārtiku, taču neatradu nevienu, kas būtu ražota Baltijas valstīs. Tā kā strādāju slimnīcā, sāku runāt par šo tēmu ar ārstiem, apspriedām, kā bērnu pārtika ietekmē attīstību. Nonācām pie secinājuma, ka jebkurā gadījumā ir ieteicams lietot uzturā savā reģionā audzētu un ražotu pārtiku. Pievērsāmies arī jautājumam par alerģijām un pārtikas kvalitāti. Izpētījām, kādas piedevas ir importētajām bērnu pārtikām, kādas krāsvielas, skābes regulētāji u.tml. Produkti ir padarīti pievilcīgi pircējiem, bet par to, kā šī pārtika ietekmē bērnu, uztraucas tikai vecāki. Mums produkta vizuālā pievilcība ir sekundāra, ja auglim vai dārzeņiem ir raksturīgi atslāņoties, tad ir tikai loģiski, ka tas redzams arī burciņā. Cilvēks, kurš pievērš uzmanību un novērtē bioloģisku produktu, saprot, ka tas nav nekas slihts, ka atliek tikai sakratīt burciņu. Kā pārtikas ražotājs es zinu - jo skaistāks produkts, jo lielāka varbūtība, ka tas nav dabisks. Termiski apstrādāti, konservēti augļi un dārzeņi bez palīgvielām, protams, vairs nav tik vizuāli pievilcīgi. Ņemot vērā savu tagadējo pieredzi ražošanā, veikalā uz dārzeņiem un augļiem skatos pavisam citādāk - zinu, kā izskatās bioloģiski audzēti dārzeņi un kādi ir konvenciāli audzēti produkti. Dabiski audzēts burkāns vai kartupelis nav ideālas formas, gluds, bet toties tas ir veselīgs un nav kaitīgs.

Ir jābūt dzelžainai gribai, mērķi jānosprauž ar konkrētiem datumiem, nevienā brīdī nedrīkst atslābt. Mērķi ir sasprausti kā karodziņi un uz tiem ir jāiet!

Vai ideja par uzņēmumu radās uzreiz?

Tas viss jau sākās no "ražošanas" savām vajadzībām. Tā sakrita, ka vajadzība pēc papildus piebarošanas manam bērniņam bija rudenī, laikā, kad visi tirdziņi ir pilni ar vietējiem labumiem. Braucu ar ratiņiem pa Ragaciema celiņiem un zem riteņiem krakšķēja sakritušās plūmes un citi labumi. Braucu un domāju, kāpēc gan šo

visu nevar izmantot lietderīgi. Brīnījos, ka nevienam tas nav vajadzīgs. Tā arī dzima šī ideja.

Kā aizsākās bērnu pārtikas tirdzniecības process?

Tā nāca pēc sarunas ar pediatriem par bērnu pārtiku. Par produktu un tā nozīmi uzturā bija skaidrība, tad gāju pie zinātniekiem, lai noskaidrotu, kā šādi produkti top, kā izstrādāt receptūras. Gāju konsultēties pie pārtikas tehnologiem Latvijas Lauksaimniecības universitātē, tad vērsos arī Augļkopības institūtā, tā sākās sadarbība ar zinātniekiem. Pakāpeniski izstrādājām receptūras un plānojām, kā organizēt ražošanu. Sākotnēji lielu atspaidu un atbalstu sniedza Jelgavas biznesa inkubators, kur soli par soli paskaidroja, kā izveidot uzņēmumu, izstrādāt zīmolu, ieiet tirgū, piesaistīt finansējumu u.tml. Par šīm lietām biju mācījusies *Turībā*, un, kad sāku to visu darīt arī praksē, zināšanas atausa atmiņā ļoti ātri. Visas augstskolā iegūtās zināšanas salikās kopā kā puzzle.

Vai Jūsu uzņēmumā ražoto biezeni „Rūdofs” var atrast veikalos visā Latvijā?

Jā, jau ceturto sezonu esam Latvijā tirgū, un tagad biezeņi atrodami visos Latvijas lielveikalos. Pirms diviem gadiem sapratu, ka tirgū šis produkts ir ļoti pieprasīts. 2012. gadā ieguvām pirmo vietu Latvijas eko-produktu topā. Bija skaidrs, ka produkts ir vajadzīgs! Pirmajos divos gados ražošana bija ārpalpojums, proti, ražošanas process, izmantojot mūsu tehnoloģijas un izejvielas, notika citos uzņēmumos. Pēc tam pieprasījums kļuva tik liels, ka ar ārpalpojumu to vairs nebija iespējams nodrošināt, trūka kapacitātes. Bija pienācis laiks šo projektu pārvērst no hobbija par nopietnu biznesu. Tad arī sāku meklēt investorus un pārvērst to daudz lielākos, rūpnieciskos apmēros.

Kas Jūsu ikdienas darbā ir pats interesantākais?

Interesantākais ir tas, ka produkts tiek novērtēts. Šī atgriezeniskā saite ir ļoti patīkama. Šobrīd sortimentā ir 30 produkti, un cilvēki joprojām jautā, kad būs jauni produkti. Ik gadu izstādēs mēs noskaidrojam māmiņu viedokli, kuri produkti ir visnepieciešamākie? Sākumā bija jāpierāda savs produkts, jāiegūst uzticība. Šobrīd ir pagājuši četri gadi kopš esam tirgū, un šī gada izstādē jau varam novērot, ka mūs atpazīst, saka, ka lieto mūsu produktus ikdienā un jautā, kad būs pieejami jauni produkti.

Un kas ir grūtākais?

Ikdiena, vāveres ritenis, kas ir jādarbina, lai visu paveiktu. Ir jābūt dzelžainai gribai, mērķi jānosprauž ar konkrētiem datumiem, nevienā brīdī nedrīkst atslābt. Mērķi ir sasprausti kā karodziņi un uz tiem ir jāiet!

Braucu ar ratiņiem pa Ragaciema celiņiem un zem riteņiem krakšķēja sakritušās plūmes un citi labumi. Braucu un domāju, kāpēc gan šo visu nevar izmantot lietderīgi. Brīnījos, ka nevienam tas nav vajadzīgs. Tā arī dzima šī ideja.

Uz jautājumu, kad man būs atvaļinājums, jokojot saku – varbūt pēc desmit gadiem! Ceru, ka tad būs laiks, kad uzņēmums būs kļuvis par lielu, patstāvīgu mehānismu. Jau šobrīd uzņēmumā ir tāda komanda, par kuru varu būt tikai pateicīga. Tieši pateicoties šai komandai ir izdarīts tik liels darbs.

Kāds ir Jūsu lielākais mērķis profesionālajā jomā?

Nezinu, vienkārši gribas maksimāli labi darīt to, ko šobrīd darām! Un, lai to īstenotu, nepieciešams daudz zināšanu. Jo vairāk iedziļināties niansēs, jo vairāk saprotam, cik daudz vēl jāapgūst. Vēlamies būt profesionāļi savā jomā!

Ko Jūs šobrīd uzskatāt par savu lielāko sasniegumu?

To, kas ir izdarīts šobrīd! To, ka neesmu padevusies, jo bija arī brīži, kad piezagās bailes vai šaubas, vai tas ir tā vērts, vai es to varēšu, vai četru miljonu projekts būs īstenojams. Bet liels gribasspēks un mērķtiecība bija stiprāki, un viss ir izdarīts!

Kā Jums izdevās pārvarēt bailes?

Es pat nesauktu tās par bailēm – tā ir spēja riskēt, uzņemties atbildību! Es domāju, ka tā ir uzņēmēja ikdiena. Uzņēmējs jau vienmēr neguļ saldā bērna miegā, vienmēr ir lietas, par kurām jāsatraucas, jādomā, jāpieņem lēmumi. Bet ir jāiemācās un jāspēj kontrolēt situāciju, lai nepārvērstos par stresa kamolu. Tā ir milzīga atbildība – par saražoto, par līdzekļiem, par uzņēmumu un darbiniekiem. Manuprāt, ražojot tieši pārtiku bērniem, atbildība ir vislielākā. Mums jābūt absolūti pārliecinātiem, ka produkts ir kvalitatīvs.

Pagājušajā vasarā vedu dēlu skatīties, kā top rūpnīca, un jautāju, vai viņš, kad izaugs liels, strādās pie mammas rūpnīcā? Rūdolfs iepauzēja un teica: „Nē, es uzcelšu vēl lielāku rūpnīcu!”

Vai Jums atliek laiks arī atpūtai?

Mans brīvais laiks tiek veltīts dēlam Rūdolfam, kurš dēļ uzņēmējdarbības ikdienā tiek nedaudz apdalīts ar mammas uzmanību. Kad man jautā, līdz cikiem es strādāju, smejojot atbildu – 24 stundas diennaktī, jo es aizmiegu un pamostos ar domu par darbu. Bet tas nav negatīvā nozīmē, tas ir entuziasms, nedomāju jau visu laiku par problēmām, tā ir arī jaunu ideju ģenerēšana. Uzņēmējs visu laiku domā par darbu, līdz tas kļūst par dzīvesveidu. Man ir prieks, ka varu darīt to, kas man patīk, turklāt, ar to vēl arī pelnīt. Bet, protams, ir jābūt balansam starp darbiem, ģimeni un atpūtu.

Bet mamma ir izvēlējusies dēla vārdu kā nosaukumu savam produktam...

Jā, tā kā ideja aizsākās tieši ar dēla audzināšanu, produktu nosaukumam izvēlēties viņa vārdu likās tik pašsaprotami. Bērni aug

ātri, tāpēc vēlos sasniegt uzņēmumā to stabilitāti, lai varu vairāk pavadīt laiku ar dēlu un ģimeni. Protams, viens projekts nāk pēc otra, tad vēl auditi, būvniecība, mēnesi pēc mēneša; negribu palaist garām to laiku, kad varam lasīt pasakas, spēlēties. Drīz jau dēls ies skolā un daudz kas no tā viņam vairs nebūs vajadzīgs. Tomēr arī uzņēmums šobrīd ir augošs un tam jāvelta daudz laika, tāpēc laiks jāprot sadalīt. Jau no bērnības vienmēr esmu gribējusi kaut ko savu. Ir tā, kā pieredzējuši cilvēki saka – visam ir savs laiks un vieta. Ja es visu būtu sākusī pirms 10 gadiem, nedomāju, ka kaut kas izdotos. Ir jābūt uzkrātai arī dzīves pieredzei. Padomju savienības laikā nebija tādas privātas uzņēmējdarbības, nebija nekā privāta, viss piederēja valstij, bet jau no bērnības man zemapziņā bija iesakņojies tāds darba modelis. Redzēju, kā mans tēvs audzēja tulpes, meklēja izejvielas, noieta tirgu, pircējus – tas bija sava veida ražošanas process un īsta uzņēmējdarbība. Tas bija arī mans piemērs. Kad skolā bija jāraksta sacerējums, par ko vēlos kļūt, uzrakstīju, ka man būs savs restorāns un, protams, vecākus izsauca uz skolu ar jautājumu, no kurienes bērnam tādas idejas galvā? Tolaik nevienam nekas nepiederēja! Vēl atceros, kā mājās vecākiem rīkoju koncertus un taisīju bufeti, vecāki bija mani pircēji, visam bija klāt cenas, vecāki pirka limonādi glāzēs, cepumus un, protams, koncerta biļetes.

Tagad ar manu bērnu ir līdzīgi. Pagājušajā vasarā vedu dēlu skatīties, kā top rūpnīca, un jautāju, vai viņš, kad izaugs liels, strādās pie mammas rūpnīcā? Rūdolfs iepauzēja un teica: „Nē, es uzcelšu vēl lielāku rūpnīcu!”

Jūs runājat par uzņēmuma nākotnes attīstību, bet vai plānojat arī turpināt studijas doktorantūrā?

Par šo tēmu nesen domāju, braucu mašīnā kopā ar savu krustdēlu, kurš mēģina izvēlēties profesiju un augstskolu. Stāstīju viņam, ka cilvēks jau mācās visu dzīvi, jo izglītība, lai cik tas skarbi arī neizklausītos, noveco, īpaši jau mūsu straujās attīstības laikmetā. Teorētiskās zināšanas noveco ļoti strauji. Protams, klāt nāk vēl praktiskā pieredze. Es noteikti apsveru domu studēt, bet drīzāk vēl vienā magistrantūrā, nevis doktorantūrā. Kad pabeidzu bakalaura programmu, *Turībā* magistrantūras vēl nebija, tāpēc arī aizgāju uz citu universitāti, bet tagad labprāt izvēlētos *Turību*.

Jau no bērnības vienmēr esmu gribējusi kaut ko savu. Ir tā, kā pieredzējuši cilvēki saka – visam ir savs laiks un vieta. Ja es visu būtu sākusī pirms 10 gadiem, nedomāju, ka kaut kas izdotos. Ir jābūt uzkrātai arī dzīves pieredzei.